

Висока школа струковних
студија за образовање
васпитача у Кикинди

СОЦИЈАЛНЕ ПРИЧЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ РАДУ СА ДЕЦОМ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ – ПРИМЕРИ СТУДЕНАТА

Киkinда, 2024. године

Припремиле:
Др Ана Вукобрат
Др Србислава Павлов

СОЦИЈАЛНЕ ПРИЧЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ РАДУ СА ДЕЦОМ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ – ПРИМЕРИ СТУДЕНАТА

Социјалне приче су алат за друштвено учење који подржава безбедну и смислену размену информација између родитеља, стручњака и особа са аутизмом (*What a social stories?*, n.d.).

Радећи са децом са поремећајем из спектра аутизма и Аспергеровим синдромом, Керол Греј (Carol Gray) је 1991. године развила социјалне приче. За свој допринос образовању и добробити особа са ПСА добила је многе награде.

Ове кратке приче помажу разумевању друштвених ситуација. Користе се да помогну особама са поремећајем из спектра аутизма (ПСА) да предвиде специфичне социјалне ситуације, да их припреми за њих и подучи одговарајућем понашању у датој ситуацији. Оне су кратке, индивидуализоване и пружају подршку у новим и понекад збуњујућим ситуацијама (Gray, 1995; према Ozdemir, 2010).

Социјална прича описује контекст, вештину, достигнуће или концепт према десет критеријума који је дефинишу, а који усмеравају истраживање, развијање и примену *прича*, с циљем да се пружи искуство учења које је смислено и физички, социјално и емоционално безбедно (*What a social stories?*, n.d.)

Ауторка Оздемир (Ozdemir, 2010) наводи да истраживања сугеришу да деца са ПСА имају тенденцију да визуелно уче, те да најбоље реагују када су ствари предвидљиве. Управо из тог разлога, социјалне приче представљају ефикасну стратегију за развијање и јачање социјалних компетенција деце са ПСА. Развој и употреба технологије у савременом друштву омогућавају особама са ПСА и да *читају* социјалне приче са екрана рачунара, таблета или мобилних телефона (Gray, 1995, према Ozdemir, 2010).

Ауторка Греј (Gray, 2003, према Ozdemir, 2010) истиче да друштвена прича треба да буде индивидуализована и да се састоји од четири основна типа реченице: дескриптивне, директивне, перспективне и афирмативне, док Ђорђевић и Глумбић позивајући се на ауторку Греј (Греј, 2000; према Ђорђевић и Глумбић, 2022) наводе да се за креирање социјалних прича користе комбинације различитих типова реченица – дескриптивних, перспективних, императивних, контролних, афирмативних, парцијалних и кооперативних.

Текст и илустрације треба да одражавају ученикове вештине читања, распон пажње и когнитивне способности. Дечје потребе одређују тему приче, док дечја перспектива одређује фокус приче. Наслов социјалне приче треба да садржи основну идеју приче, а мора постојати увод и закључак (Gary & Garand, 1993; према Ozdemir, 2010).

Аутори Ђорђевић и Глумбић, позивајући се на ауторку Греј (Греј, 2004; према Ђорђевић и Глумбић, 2022), наглашавају 10 критеријума које би социјална прича требало да задовољи. То су: „1) да садржи смислене друштвене информације; 2) има уводни, средишњи и завршни део; 3) да даје одговоре на питања шта, када, како, зашто итд.; 4) да је написана у првом или трећем лицу; 5) да користи позитивне језичке формулације; 6) да увек укључује описне реченице; 7) да се у њој даје више описа него директивних инструкција; 8) да је написана у формату који је прилагођен могућностима и интересовањима особе којој је намењена; 9) да може садржати илустрације које одговарају значењу текста; 10) да има адекватан наслов.“ (Ђорђевић и Глумбић, 2022, стр. 375).

Током школске 2023/24. године студенти треће године смера струковни васпитач деце предшколског узраста на изборном предмету *Основе инклузивног васпитања и образовања*, у оквиру часова вежби, покушали су да, пратећи критеријуме, креирају социјалне приче. У овој електронској публикацији приказана су њихова решења.

Литература:

Ђорђевић, М. и Глумбић, Н. (2022). Израда и примена социјалних прича и раду с младим особама с високофункционалним аутизмом из перспективе студената. *Узданица XIX/1*, стр. 373–393.

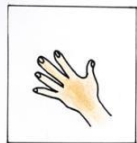
Ozdemir, S.(2010). Social stories: an intervention technique for children with Autism. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 5, pp.1827–1830. DOI: 10.1016/j.sbspro.2010.07.372. Dostupno na: <http://skr.rs/zflr>

What a social stories? (n.d.). Dostupno na: <http://skr.rs/zflB>

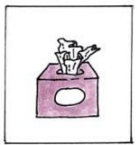
ПАЗИ НА СВОЈЕ ОКРУЖЕЊЕ

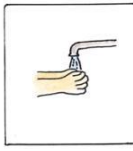
Некад ми се кашље и кија.

Када ми се кашље стављам руку на уста, да не кашљем на своје другаре.

Када ми се кија нос и уста прекривам марамicom, коју након употребе бацам у канту за смеће.

Уколико немам марамicom, нос и уста прекривам нџдлактицом, а ако кинем у длан одмах ћу отрати руке.

Зорана Лазец

НЕ ЗНАМ

ПОНЕКАД У ШКОЛИ НЕ ЗНАМ ТАЧАН ОДГОВОР НА ПИТАЊЕ.

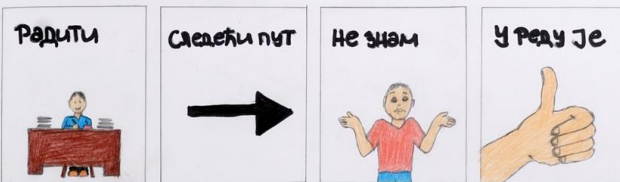
МОГУ БИТИ ПОСРАМЉЕН ИЛИ ЉУТ. НЕ ЛЕПО БИХ ДА ЗНАМ ОДГОВОР НА СВЕ.

АЛИ У РЕДУ ЈЕ НЕ ЗНАТИ ОДГОВОР. САМО КАЖЕМ: „НЕ ЗНАМ ОДГОВОР“. БОЉЕ ЈЕ ДА КАЖЕМ КАДА НЕ ЗНАМ ОДГОВОР НЕГО ДА СЕ УЗНЕМИРИМ.

АКО КАЖЕМ „НЕ ЗНАМ ОДГОВОР“ УЧИТЕЉ ЋЕ МИ ПОМОЋИ ДА ОДГОВОРИМ ТАЧНО.

ВРЕДНО ЋУ РАДИТИ ДА ЋЕ, А АКО НЕ ЗНАМ СЛЕДЕЋИ ПУТ ОДГОВОР ТО ЈЕ ПОТПУНО У РЕДУ.

LEPO JE ZNATI KAKO SE TREBA PONAŠATI

Ne tržim. Polako odazim u radnu sobu!

Čutim oko drugih prijatelja, jer i oni slušaju mene.

sedim na svom mestu i podižem ruku ukoliko želim da pitam ili pitam.

Prišljivo slušam šta naprotiv priča.

Radim svoje zadatke.

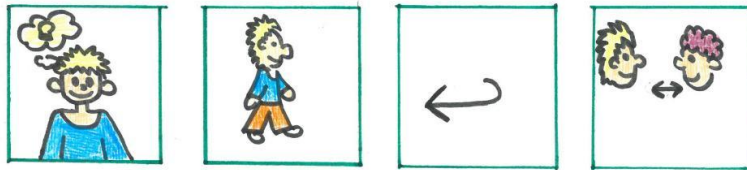
Uredu je biti i prvi i poslednji u koloni tokom setnje.

Студенткиња Катарина Михајлов

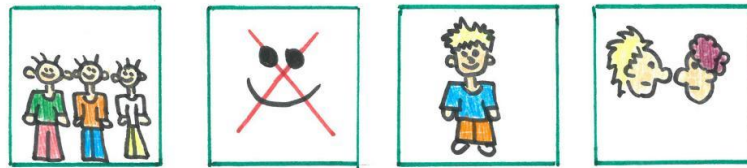
ЛИЧНИ ПРОСТОР

Понекад када причам са другима, стојим превише близу њих.

Морам се сетити да треба оставити простора између нас. Идем језиком корак уназад.

Људи не воле када им стојим преблизу. То је непристојно.

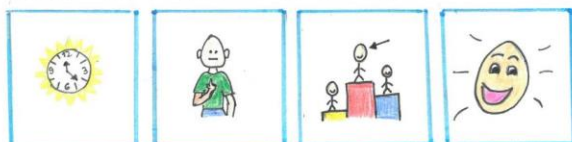
Лепо је бити пристојан. Други онда желе да причају са мном. Увек морам поштовати туђи лични простор.

Радин Тамара

NE MORAM UVEK POBEDITI

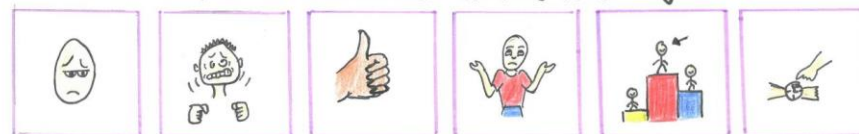
VOLIM SE IGRATI SA PRIJATELJIMA

PONEKAD JA POBEDIM TADA SAM SREĆAN.

PONEKAD NISAM POBEDNIK. RED JE DA MOJ PRIJATELJ POBEDI.

MOŽDA SAM ONDA TUŽAN ILI FRUSTIRAN TO JE U REDU. MOGU REĆI NEHA VEZE. POBEDITI ĆU DRUGI PUT!

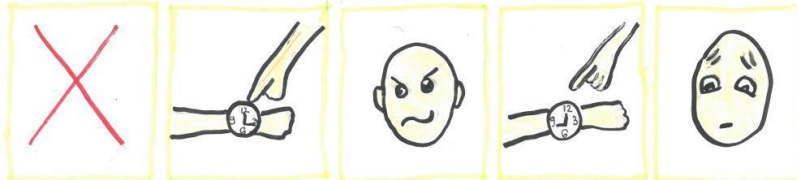
NE ĆU PLAKATI, PRIGOVARATI ILI UDARATI SVOG PRIJATELJA. ČESTITA ĆU MU NA POBEDI I BITI SREĆAN ŠTO JE ON POBEDIO.

Kristina

ИЗВИНИ

Када се моји пријатељи и ја посвађамо, осећам љућу.

Не смем се дуго љутити, време је да кажем извини.

Можда сам повредио свог пријатеља. Не желим да је мој пријатељ тужан. Морам рећи извини.

Рећи ћу свом пријатељу извини. Ако се и он извини рећи ћу му, све је у реду, можемо се помирити.

Срећан сам када се несвађам с пријатељима. Сада се можемо забављати.

Јелена Стојановић

Правила кад сам љут

Уреду је наљутити се али:

-НЕ повређујем друге

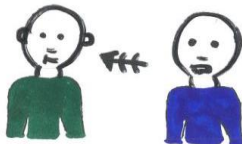
-НЕ повређујем себе

-НЕ разбијам ствари

• Говори о томе како се осећаш! •

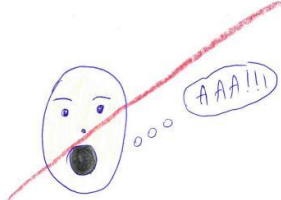

НЕ ГРИСТИ

НЕ УДАРАТИ

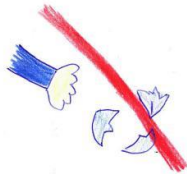
НЕ ВИКАТИ

НЕ УДАРАТИ СЕБЕ

НЕ ТУРАТИ СЕ

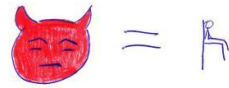

НЕ РАЗБИВАТИ

НЕ ХВАТАТИ ДРУГИМА ИГРУ

ПРАВИЛА
ПОНАШАЊА У
РАДНОЈ СОБИ

КО СЕ РУЖНО
ПОНАША БИЋЕ
ИЗБАЧЕН ИЗ ИГРЕ

Вања Копчалић

Студенткиња Вања Копчалић

СОЦИЈАЛНА ПРИЧА

ПОНЕКАД МОРАМ ЧЕКАТИ ДА БУДЕ
РЕД НА МЕНЕ

ТО ЈЕ У РЕДУ, СВАКО

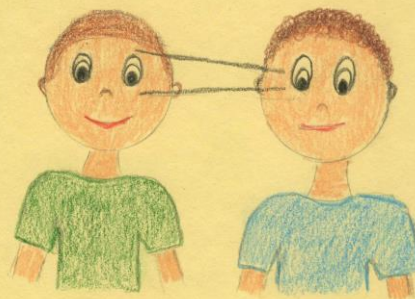

ПОНЕКАД МОРА ЧЕКАТИ СВОЈ РЕД

КАДА МЕ
НЕКО ПОВРЕДИ
ИЛИ
СМЕТА ЈА ЋУ:

ПОГЛЕДАТИ ГА.

ПОКАЗАТИ МУ
РУКОМ ДА ПРЕСТАНЕ.

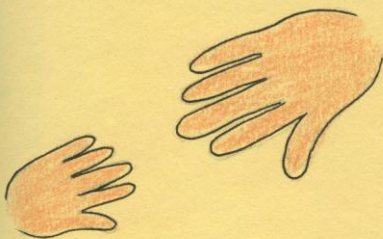

РЕЋИ ЋУ ТОЈ ОСОБИ
„ПРЕСТАНИ, СМЕТА
МИ ТО!”

STOP

АКО ТО НЕ ПОМАЖЕ,
ЗАТРАЖИЋУ ПОМОЋ
ОДРАСЛЕ ОСОБЕ.

УНА Родит